

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 99/03-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. apríla 2003 predbežne prerokoval sťažnosť I. H., bytom B., ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutiami Okresného súdu v Bardejove č. k. Nc 56/01-9 z 18. októbra 2001 a č. k. Nc 56/01-13 z 22. novembra 2001 a Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 Co 206/02, 4 Co 207/02 z 31. júla 2002, a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť I. H. v časti namietajúcej porušenie jeho práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

2. Sťažnosť I. H. vo zvyšnej časti **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. februára 2003 doručená sťažnosť I. H., bytom B., (ďalej len „navrhovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhodnutiami Okresného súdu v Bardejove (ďalej len „okresný súd“) č. k. Nc 56/01-9 z 18. októbra 2001 a č. k. Nc 56/01-13 z 22. novembra 2001 a Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 206/02, 4 Co 207/02 z 31. júla 2002.

Okrem deklarovania porušenia jeho práv navrhovateľ žiada primerané finančné zadost'učinenie v súhrnej výške 55 000 Sk.

Napadnuté rozhodnutia všeobecných súd sa týkajú oslobodenia od súdnych poplatkov a následného zastavenia konania v dôsledku nezaplatenia súdneho poplatku. Predmetom konania bolo vydanie predbežného opatrenia, ktorým by súd uložil odporcovi povinnosť neuzatvoriť nájomnú zmluvu na nebytové priestory s firmou REVAX, jej majiteľom R., a to až do rozhodnutia súdu o návrhu na ochranu osobnosti. Predmetom konania, v ktorom navrhovateľ žiada okresný súd o vydanie predbežného opatrenia, je ochrana osobnosti a odporcom je Spravbyť, s. r. o., Bardejov. Navrhovateľ sa v tomto konaní domáha zadost'učinenia spočívajúceho v uzatvorení nájomnej zmluvy na nebytové priestory. Návrhom na vydanie predbežného opatrenia chce dosiahnuť, aby bolo odporcovi zákázané prenajať tieto priestory inému subjektu, firme REVAX, jej majiteľovi R.

Uznesením okresného súdu č. k. Nc 56/01-9 z 18. októbra 2001 nebolo vyhovené navrhovateľovej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov z tých dôvodov, že navrhovateľ je síce nezamestnaný a bez príjmu, ale jeho manželka má príjem 7 352 Sk, navrhovateľ vlastní dom, byt a záhradu a navyiac ide o zrejme svojvoľné uplatnenie práva. Súd zohľadnil aj výšku súdneho poplatku (500 Sk), ktorý mal navrhovateľ uhradiť.

Uznesením okresného súdu č. k. Nc 56/01-13 z 22. novembra 2001 bolo konanie zastavené, lebo navrhovateľ neuhradil súdny poplatok ani po výzve a poučení, že v prípade jeho neuhradenia bude konanie zastavené.

Uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Co 206/02, sp. zn. 4 Co 207/02 z 31. júla 2002, ktoré bolo navrhovateľovi doručené 23. septembra 2002, bolo potvrdené rozhodnutie okresného súdu sp. zn. Nc 56/01 z 18. októbra 2001 (nevyhovenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov) a zrušené uznesenie okresného súdu č. k. Nc 56/01-13 z 22. novembra 2001 (zastavenie konania) a vec bola súdu prvého stupňa vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Dôvodom pre zrušenie uznesenia o zastavení konania bolo jeho predčasné vydanie ešte pred právoplatnosťou rozhodnutia o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov navrhovateľovi.

Okresný súd uznesením č. k. Nc 56/01-29 zo 16. januára 2003, ktoré bolo navrhovateľovi doručené 23. januára 2003, konanie opätovne zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku. Toto uznesenie navrhovateľ v konaní pred ústavným súdom nenapáda.

II.

Ústavný súd sťažnosť navrhovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Pritom skúmal, či sú splnené podmienky na jej prijatie na ďalšie konanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd podanie navrhovateľa, ktoré mu bolo doručené 24. februára 2003, vyhodnotil ako sťažnosť, ktorá nemá viaceré zákonom požadované náležitosti (primeraný petit, vysvetlenie, v čom spočíva namietané porušenie práv, etc.). Takýto postup bol na prospech navrhovateľa, ktorý svoje podanie koncipoval ako doplnenie jeho podania doručeného ústavnému súdu 25. novembra 2002. Toto podanie vedené pod sp. zn. Rvp 1747/02 bolo 5. decembra 2002 vybavené odložením podľa § 23a zákona o ústavnom súde. Ak by ústavný súd nebol považoval podanie, ktoré mu bolo doručené 24. februára

2003, za novú ústavnú sťažnosť, tak by sa ním nemohol zaoberať, lebo odložením bola vec Rvp 1747/02 vybavená.

Ústavný súd však pri počítaní dvojmesačnej lehoty podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde zohľadnil už navrhovateľovo podanie z 25. novembra 2002 (Rvp 1747/02), ktoré sa skutkovo skoro zhodovalo s predmetnou sťažnosťou. Vychádzal pri tom zo snahy o poskytnutie ochrany pred prípadným porušením ústavných práv navrhovateľa.

Ústavný súd vyzval navrhovateľa, aby v lehote 21 dní odstránil nedostatky svojej sťažnosti. Navrhovateľ na výzvu reagoval podaním doručeným ústavnému súdu 28. marca 2003, v ktorom odkázal na svoje odložené podanie vedené pod sp. zn. Rvp 1747/02 a zopakoval väčšinu obsahu svojej sťažnosti.

III.

Porušenie svojich práv vidí navrhovateľ v nespravodlivých rozhodnutiach súdu, ktorý nebol nestranný a nezávislý a v priet'ahoch v konaní. Pokiaľ ide o zdôvodnenie týchto tvrdení, navrhovateľ odkázal na svoje odložené podanie vedené pod sp. zn. Rvp 1747/02. To, že podľa jeho mienky súd nebol nestranný a nezávislý a hlavne rozhodoval nespravodlivo, usúdil navrhovateľ z toho, že vo veci naďalej konala sudkyňa, na ktorú podal sťažnosť, že nesprávne odôvodnila rozhodnutie, keď uviedla, že je vlastníčka, a nie len spoluvlastníčka nehnuteľnosti, a následne mu napriek nízkym príjmom nepriznala oslobodenie od súdnych poplatkov. Navrhovateľ tvrdí, že o jeho sťažnosti na konajúcu sudkyňu zo 17. novembra 2001, ktorú predseda súdu v liste sp. zn. Spr 1621/01 pokladal za námietku zaujatosti, nebolo rozhodnuté.

Navrhovateľovo podanie zo 17. novembra 2001 označené ako „sťažnosť“ pre porušenie dôstojnosti súdneho konania, morálky a sudcovskej etiky, sudcovského sľubu, nesplnenie povinnosti sudcu a poslania súdu, zavádzanie súdu, potvrdenie nedôvery, že tento súd v jej zastúpení nie je nestranný, nezávislý a nie je ani spravodlivý a diskrimináciu

mňa ako účastníka konania zo strany sudkyne zastupujúcej súd JUDr. T.“ bolo okresnému súdu doručené 20. novembra 2001. Dňa 22. novembra 2001 rozhodla JUDr. T. ako samosudkyňa o zastavení konania sp. zn. Nc 56/01 pre nezaplatenie súdneho poplatku. Až v marci 2002 (presný dátum je nečitateľný) odpovedal predseda okresného súdu navrhovateľovi a z jeho listu vyplynulo, že jeho sťažnosť vyhodnotil ako námietku predpojatosti JUDr. T. Vzhľadom na nejasnosť označenia podania navrhovateľa zo 17. novembra 2001 doručeného okresnému súdu 20. novembra 2001, ktorá umožňovala jeho rôzne chápanie, preto vychádzal z toho, že 22. novembra 2001, teda 2 dni po doručení takéhoto podania súdu už bola voči sudkyňi JUDr. T. vznesená námietka zaujatosti. Nejasnosť a viacznačnosť podania zo 17. novembra 2001 idú na vrub navrhovateľa.

Navrhovateľ v odvolaní proti uzneseniu č. k. Nc 56/01-9 z 18. októbra 2001 tvrdil, že na konajúcu sudkyňu podal sťažnosť, čo je v súlade s tým, ako označil svoje podanie zo 17. novembra 2001 adresované okresnému súdu, a neargumentoval tým, že voči nej vzniesol námietku zaujatosti. Preto sa krajský súd v odôvodnení uznesenia sp. zn. 4 Co 206/02, 4 Co 207/02 z 31. júla 2002 ani nezaoberal otázkou, či vo veci rozhodovala sudkyňa, voči ktorej bola vznesená námietka zaujatosti, a o tejto nebolo rozhodnuté. Navrhovateľ teda nevyužil možnosť obhajovať svoje právo, ktoré bolo podľa jeho mienky porušené pred odvolacím súdom, čo v zmysle zásady subsidiarity zakotvenej v čl. 127 ods. 1 ústavy v danej veci právomoc ústavného súdu vylučuje.

Ak sa navrhovateľ domnieva, že v konaní okresného súdu sp. zn. Nc 56/01 konala sudkyňa, ktorá nemala konať, lebo o námietke zaujatosti, ktorú voči nej vzniesol, nebolo rozhodnuté, tak túto námietku mohol uplatniť v odvolaní podľa § 201 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) proti uzneseniu okresného súdu č. k. Nc 56/01-29 zo 16. januára 2003. Rovnakú možnosť mal, aj pokiaľ ide o jeho ostatné námietky týkajúce sa nesprávnosti súdnych rozhodnutí, nezávislosti a nestrannosti súdu. Z textu navrhovateľovho odvolania proti uzneseniu okresného súdu č. k. Nc 56/01-29 v spojení s jeho podaním okresnému súdu z 27. januára 2003 vyplynulo, že túto možnosť aj využil. V dobe, keď bolo navrhovateľovi doručené rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 4 Co 206/02, 4 Co 207/02-13 z 31. júla 2002, mu už bol známy aj list predsedu okresného súdu z marca 2002, ktorý

považoval jeho podanie zo 17. novembra 2001 za námietku predpojatosti voči konajúcej sudkyňi. Ak sa teda v tom čase navrhovateľ domnieval, že v jeho veci konala sudkyňa, voči ktorej vzniesol námietku predpojatosti, a o tejto nebolo rozhodnuté, tak sa ochrany svojich práv mohol domáhať dovolaním podľa § 237 písm. g) OSP voči tej časti uznesenia sp. zn. 4 Co 206/02, 4 Co 207/02, ktorou bolo potvrdené uznesenie okresného súdu č. k. Nc 56/01-9. Preto je podľa zásady subsidiarity zakotvenej v čl. 127 ods. 1 ústavy v danom prípade vylúčená právomoc ústavného súdu.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Preto ústavný súd nemá právomoc na konanie o tých námietkach navrhovateľa, ktoré mohol uplatniť odvolaním a dovolaním pred všeobecnými súdmi.

Navrhovateľ namieta porušenie svojho práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa každý môže domáhať svojho práva zákonom ustanoveným postupom na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanoveným zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. V okolnostiach prípadu je zjavné, že ide o právo domáhať sa svojho práva zákonom ustanoveným postupom na nezávislom a nestrannom súde.

V navrhovateľovom návrhu na vydanie predbežného opatrenia rozhodol okresný súd uznesením č. k. Nc 56/01-13, a to 22. novembra 2001 a krajský súd ho zrušil uznesením sp. zn. 4 Co 206/02, 4 Co 207/02 z 31. júla 2002, ktorým zároveň vrátil vec na ďalšie konanie okresnému súdu. V tejto časti teda krajský súd vyhovel navrhovateľovmu odvolaniu a navrhovateľ je aj s touto časťou uznesenia sp. zn. 4 Co 206/02, 4 Co 207/02 spokojný. Zrušenie uznesenia č. k. Nc 56/01-13 znamenalo bez ohľadu na dôvody, pre ktoré ho krajský súd zrušil, aj nápravu všetkých procesných pochybení v konaní, ktoré mu predchádzalo. Preto nie je významné, či uznesenie č. k. Nc 56/01-13 z 22. novembra 2001 vydala sudkyňa, voči ktorej bola vznesená námietka zaujatosti, a o tejto nebolo rozhodnuté.

Navrhovateľ mal v tomto konaní prístup na súd a prípadné pochybenia prvostupňového súdu napravil krajský súd zrušením jeho uznesenia. Vo veci sa ďalej koná, čo umožňuje navrhovateľovi namietať prípadné porušenia jeho práv pred všeobecnými súdmi.

O navrhovateľovej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov rozhodoval okresný súd uznesením č. k. sp. zn. Nc 56/01-9 z 18. októbra a krajský súd toto uznesenie potvrdil uznesením sp. zn. 4 Co 206/02, 4 Co 207/02 z 31. júla 2002. Navrhovateľovi nebol obmedzený prístup na súd. V dobe, keď okresný súd prijímal uznesenie č. k. Nc 56/01-9 sa navrhovateľ ešte neobrátil na súd podaním zo 17. novembra 2001, ktoré okresný súd neskôršie vyhodnotil ako námietku predpojatosti konajúcej sudkyne, a teda preto nebolo porušené ani jeho právo na nestranný súd. Navrhovateľova nespokojnosť s obsahom uznesenia č. k. Nc 56/01-9 nie je dôkazom jeho neústavnosti. Ústavný súd preskúmal uznesenie okresného súdu a krajského súdu a dospel k záveru, že nie sú svojvoľné. Žiadať v konaní o ochranu osobnosti zadosťučinenie spočívajúce v uzatvorení nájomnej zmluvy na nebytové priestory a následne sa domáhať vydania predbežného opatrenia spočívajúceho v zákaze prenajať tieto priestory inému subjektu je neobvyklé a názor všeobecných súdov, že ide o zjavne bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, nie je svojvoľný. Ústavný súd nie je odvolacím súdom, a preto skúma len to, či nie sú rozhodnutia všeobecných súdov prejavom svojvôle. Do právomoci všeobecných súdov môže ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy zasiahnuť, len ak sú zjavne svojvoľné. Ústavný súd nezistil v uznesení okresného súdu č. k. Nc 56/01-13 a krajského súdu sp. zn. 4 Co 206/02, 4 Co 207/02 známky svojvôle. Preto ústavný súd nemá právomoc na prerokovanie sťažnosti v tejto časti vo veci samej.

IV.

Navrhovateľ namieta, že k porušeniu jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy došlo v konaní o jeho návrhu na vydanie predbežného opatrenia, ktoré trvá od podania návrhu 11. septembra 2001 jeden a pol roka. Počas tejto doby boli vydané štyri uznesenia, súd opakovane vyzýval navrhovateľa na

zaplatenie súdneho poplatku, vyzval ho na dokladovanie jeho pomerov, aby mohol rozhodnúť o jeho žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov. Napriek pochybeniu okresného súdu v uznesení č. k. Nc 56/01-13 z 22. novembra 2001, ktoré mu vytkol a napravil krajský súd uznesením sp. zn. 4 Co 206/02, 4 Co 207/02 z 31. júla 2002, nemožno hodnotiť postup všeobecných súdov v žiadnom štádiu konania ako zjavne neúčelný a poznačený priet'ahmi, ktoré by znamenali porušenie práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Navrhovateľ má plné právo požiadať o oslobodenie od súdnych poplatkov, ale primeraná doba konania o takejto žiadosti nie je zbytočným priet'ahom v konaní. Všeobecné súdy navyš vyhodnotili navrhovateľov návrh na nariadenie predbežného opatrenia z 11. septembra 2001 ako svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (§ 138 ods. 1 OSP) a názor okresného súdu nie je v okolnostiach prípadu zjavne neodôvodnený, lebo navrhovateľ sa v rámci konania o ochranu osobnosti domáhal vydania predbežného opatrenia spočívajúceho v zákaze uzavrieť zmluvu o nájme nebytových priestorov. Takýmto postupom okresného súdu neboli porušené navrhovateľove práva podľa čl. 46 ods. 1 ani podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Konanie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia síce v zásade vyžaduje vyššiu rýchlosť a § 75 OSP pre rozhodnutie o predbežnom opatrení dokonca stanovuje lehotu 30 dní, ale tú možno dosiahnuť len v prípade návrhu, o ktorom môže súd bez ďalšieho rozhodnúť.

Ústavný súd vychádza pri posudzovaní otázky, či v namietaných konaniach okresného súdu a krajského súdu mohlo dôjsť ku zbytočným priet'ahom, z troch kritérií, a to zložitosti veci, správania účastníka a správania súdu.

Danú vec nemožno pokladať za zložitú a za takú ju zjavne nepokladal ani okresný súd, keď označil navrhovateľov návrh za zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Celková dĺžka konania a počet v zásade účelných úkonov súdu, ktoré boli už podľa sťažnosti a jej príloh počas tejto doby urobené, vylučujú, že došlo ku zbytočným priet'ahom.

Ku dĺžke konania navyiac nezanedbateľne prispel navrhovateľ postupmi, ktoré nie sú protiprávne, ale nevyhnutne predlžujú konanie. Preto je sťažnosť v časti namietajúcej porušenie navrhovateľovho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zjavne neopodstatnená.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol o odmietnutí sťažnosti, nezaoberal sa už navrhovateľovou žiadosťou o ustanovenie právneho zástupcu.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2003